

УДК 811.133.1'373.612.2:821.133.1.09
DOI <https://doi.org/10.26661/2414-9594-2021-2-8>

ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ КОНЦЕПТУ *LIVRE* У РОМАНІ ЕРІКА ДЕ КЕРМЕЛЯ “*LA LIBRAIRE DE LA PLACE AUX HERBES*”

Павлюк О. О.

*кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри викладання другої іноземної мови
Запорізький національний університет
вул. Жуковського, 66, Запоріжжя, Україна
orcid.org/0000-0002-7821-5269
helen.pavlyuk@gmail.com*

Ключові слова: *текстовий
концепт, книга, картина
світу, художній твір,
метафора.*

У статті розглядаються мовні засоби вираження концепту **livre** в контексті роману “*La libraire de la place aux Herbes*” Еріка де Кермеля. Вивчення художнього простору творів крізь структуру його концептів є одним із актуальних напрямів у сучасній лінгвістиці. Дослідження концепту в художньому творі дозволяє реконструювати художню картину світу письменника, яка водночас спирається на національну картину світу і представляє індивідуально-авторське бачення світу, світосприйняття. Тексти художньої літератури є плідним полем для лінгвокогнітивних пошуків. Об’єктом дослідження в роботі є концепт **livre** – один із ключових концептів у романі Еріка де Кермеля “*La libraire de la place aux Herbes*”. Предметом дослідження виступають лінгвальні засоби актуалізації зазначеного концепту.

Концепт у художньому творі є результатом мисленнєвої діяльності письменника, тому для дослідження концепту важливими є способи його мовної репрезентації в тексті. Матеріалом для дослідження в цій роботі стали контексти з іменем концепту **livre** у тексті зазначеного роману французького письменника Еріка де Кермеля. Про визначальну роль концепту **livre** у цьому романі свідчить той факт, що іменник **livre** трапляється у цьому тексті понад 300 разів.

Аналіз ілюстративного матеріалу дав змогу простежити мовне втілення текстового концепту **livre**, що є ключовим у тексті роману “*La libraire de la place aux Herbes*”. Можна зробити висновок, що у просторі роману найчастотнішим засобом експлікації концепту є персоніфікація, олюднена книга виступає в кількох основних ролях: посередника, супутника, посла. Зазначається активність і великий вплив книги на людину.

Цей предмет матеріальної культури наділяється величчю, великою силою і могутністю, представляється чимось дуже цінним для людини. Оцінка **livre** у тексті роману завжди позитивна, про це свідчить сполучуваність із прикметниками **un livre magnifique, reconnaissant, patient**, предикативні сполучення **les livres soignent, peuvent réveiller le désir de vie, peuvent faire disparaître les barreaux des prisons** тощо.

Концепт **livre** перетинається в тексті роману з концептами **lecture, mot, phrase, citation**. Наступними етапами лінгвокогнітивної розвідки можуть стати виявлення інших текстових концептів, які є ключовими для індивідуально-авторської картини світу Еріка де Кермеля, дослідження узагальненого пізнавального концепту **livre** у французькій мовній картині світу.

FEATURES OF THE CONCEPT IMPLEMENTATION OF LIVRE IN THE NOVEL OF ERIC DE KERMEL'S "LA LIBRAIRE DE LA PLACE AUX HERBES"

Pavlyuk O. O.

*Candidate of Philological Sciences, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of Second Foreign Language Teaching
Zaporizhzhia National University
Zhukovskoho str., 66, Zaporizhzhia, Ukraine
orcid.org/0000-0002-7821-5269
helen.pavlyuk@gmail.com*

Key words: *text concept, book, picture of the world, artwork, metaphor.*

The article considers the linguistic means of expressing the concept of *livre* in the context of Eric de Kermel's novel "La libraire de la place aux Herbes". The study of the artistic space of works through the structure of its concepts is one of the current trends in modern linguistics. The study of the concept in a work of art allows to reconstruct the artistic picture of the writer's world, which at the same time is based on the national picture of the world and represents the individual author's vision of the world, worldview. Texts of fiction are a fertile field of research for linguocognitive explorations.

The object of research in this work is the concept of *livre* – one of the key concepts in Eric de Kermel's novel "La libraire de la place aux Herbes". The subject of the study are the linguistic means of actualization of this concept. The concept in a work of art is the result of the writer's mental activity, so the ways of its linguistic representation in the text are important for the study of the concept. The material for the study in this work were the contexts with the name of the concept of *livre* in the text of this novel by the French writer Eric de Kermel. The decisive role of the concept of *livre* in this novel is evidenced by the fact that the noun *livre* occurs in this text more than 300 times.

The analysis of the illustrative material made it possible to trace the linguistic embodiment of the textual concept of *livre*, which is key in the text of the novel "La libraire de la place aux Herbes". We can conclude that in the space of the novel the most frequent means of explication of the concept is personification, the humanized book acts in several main roles: mediator, companion, ambassador. The activity and great influence of the book on the person is noted.

This object of material culture is endowed with greatness, great strength and power, is something very valuable for man. The evaluation of *livre* in the text of the novel is always positive, as evidenced by the compatibility with adjectives *un livre magnifique, reconnaissant, patient* predicative combinations *les livres soignent, peuvent réveiller le désir de vie, peuvent faire disparaître les barreaux des prisons*, etc.

The concept of *livre* intersects in the text of the novel with the concepts of *lecture, mot, phrase, citation*. The next stages of linguocognitive exploration may be the discovery of other textual concepts that are key to the individual authorial picture of the world of Eric de Kermel, the study of the generalized cognitive concept of *livre* in the French language picture of the world.

Постановка проблеми. Дослідження концепту в художньому творі дозволяє реконструювати художню картину світу письменника, яка, з одного боку, спирається на національну картину світу, а з іншого – представляє індивідуально-авторське бачення світу, світосприйняття, є результатом його мисленнєвої діяльності. Тексти художньої

літератури є плідним полем для лінгвокогнітивних пошуків. Побачивши світ у 2017 році, роман французького письменника Еріка де Кермеля "La libraire de la place aux Herbes" представляє французьку мову на сучасному етапі. Про визначальну роль концепту *livre* у тексті цього романі свідчить той факт, що іменник *livre* трапляється у ньому

понад 300 разів. Контексти з іменем концепту *livre* у тексті зазначеного роману слугували матеріалом для дослідження в цій розвідці. Актуальність роботи, присвяченої дослідженню індивідуального авторського сприйняття світу, зумовлена зростанням інтересу до вивчення художнього тексту в межах когнітивної лінгвістики через концепти, а також нагальною проблемою їх осмислення як одиниць, що допомагають зберігати та передавати інформацію.

Аналіз публікацій. На сучасному етапі лінгвісти спрямовують свою увагу на розкриття художніх смислів силами загальноновознавчих методів та прийомів або крізь призму конкретно-специфічних наукових підходів. Незважаючи на значну кількість праць, присвячених дослідженню концептів, лінгвальні засоби оформлення концепту *livre* ще не були предметом вивчення на матеріалі сучасних франкомовних художніх текстів. Концепт у художньому творі є результатом мисленнєвої діяльності письменника, тому для дослідження концепту важливими є способи його мовної репрезентації в тексті. Центральною категорією більшості досліджень, що аналізують когнітивний аспект мовотворчості, є індивідуально-авторський концепт, що іменується культурним художнім концептом, текстовим концептом, концептом тексту. Текстові концепти викликають значний інтерес дослідників, які ставлять мету створення типології концептів авторської свідомості, виявлення форм їхнього ментального уявлення. Вивчення художнього простору творів крізь структуру його концептів є одним із актуальних напрямів у сучасній лінгвістиці (О.М. Кагановська, В.А. Маслова, І.А. Тарасова, Н.С. Болотнова, О.Я. Дойчик, О.В. Сердюк, Л.В. Губа та інші).

У нашій розвідці слідом за О.М. Кагановською під текстовим концептом ми розуміємо двоїсту сутність, що інтегрує мовленнєвий і розумовий плани. Мовленнєвий план текстового концепту є виявом його вербального характеру, у такому разі концепт постає як реальність, що віддзеркалена у свідомості не безпосередньо, а через мову. У розумовому плані текстовий концепт розглядається як образ, у якому втілені певні культурно зумовлені уявлення мовців про навколишній світ [2, с. 50].

На думку В.А. Маслової, проблема художнього концепту тісно пов'язана з проблемою художнього слова, символу в мистецтві. У художньому тексті конвенційне значення концепту деформується, видозмінюється під впливом особистісних інтерпретацій. Дослідниця зазначає, що, на відміну від узагальнених пізнавальних концептів, художні концепти є індивідуальними, особистісними, розмитими і психологічно більш складними; вона представляє художній концепт комп-

лексом понять, уявлень, почуттів, емоцій, іноді навіть вольових проявів, що виникають на основі художньої асоціативності [3, с. 34–35].

У складі концепту розрізняються загальнокультурні, національно-культурні та індивідуально-авторські складники, як правило, емоційні, образні. У художньому тексті, – підкреслює Н.С. Валгіна, – життєвий матеріал перетворюється на свого роду «маленький всесвіт», побачений очима автора. Тому в художньому тексті за зображеними картинками життя завжди присутній підтекстний, інтерпретаційний функціональний план, «вторинна дійсність» [1, с. 70].

Метою роботи є дослідження засобів вербалізації концепту *livre* у тексті роману Еріка де Кермеля “*La libraire de la place aux Herbes*”. Досягнення зазначеної мети передбачає виконання **таких завдань**: уточнити поняття «текстовий концепт», виявити контексти з номінацією *livre* у тексті роману “*La libraire de la place aux Herbes*”; розглянути й описати особливості вираження концепту *livre* у цьому художньому творі.

Виклад основного матеріалу. У сучасній французькій мові лексема *livre* називає предмет матеріальної культури. Будь-який тлумачний словник містить певну кількість прямих значень іменника *livre*, так, наприклад, у TLFi він тлумачиться як: **1.** Assemblage de feuilles en nombre plus ou moins élevé, portant des signes destinés à être lus. **A.** [Le livre comme objet] a) Ouvrage écrit (le plus souvent d'un seul côté) sur un support varié et se présentant sous la forme d'un rouleau. b) Ensemble de feuilles de parchemin ou de papier écrites des deux côtés et rassemblées en cahiers. **2.** Ouvrage imprimé, relié ou broché, non périodique, comportant un assez grand nombre de pages. **Rem.** En 1964, l'UNESCO a recommandé de n'employer le terme *livre* que pour des ouvrages comportant au moins 49 pages, pages de couverture non comprises. **B.** [Le livre comme œuvre] **1.** Ouvrage en vers ou en prose, d'une certaine étendue [4].

У значній кількості контексти з іменником *livre* у прямому номінативному значенні трапляються в тексті роману. Книгу беруть, шукають, купують, продають, читають, радять тощо: *En revanche, cela permet au libraire de ne pas prendre le risque financier d'acheter des livres qu'il ne vendrait jamais; Voulez-vous me dire quel type de livre vous recherchez?; Écoute, je veux bien te lire un livre; Cloé prit le livre et sortit en le serrant contre sa poitrine; je conseille un livre*

Але в індивідуально-авторському уявленні, відбитому в тексті роману “*La libraire de la place aux Herbes*”, книга є вже не просто поетичним чи прозовим твором, набором друкованих, ілюстрованих аркушів, а чимось водночас матеріальним і живим, дуже значущим для людини.

Від лиця головної героїні автор роману висловлює почуття до книг, говорить про любов, про повагу до книг взагалі, незважаючи на їхній розмір і вік: від маленьких, написаних нашвидкуруч, до великих, що можуть бути працею всього життя; від старих із порваними палітурками до щойно виданих: *J'aime les livres. J'aime tous les livres ! Les tout petits, écrits d'un seul geste, comme les très grands qui sont l'œuvre de toute une vie ; les vieux avec leur reliure en lambeaux mais aussi ceux qui, tout juste sortis de chez l'éditeur ... ; i до книг спеціальних жанрів та галузей знань: J'aime les livres qui racontent de grandes histoires romanesques à vous tirer les larmes, J'aime les livres d'art qui font entrer dans les maisons les tableaux du Louvre ou du Prado, ou les images dépaysantes venues des cinq continents. Combien serions-nous à ne rien connaître de ces merveilles s'il n'y avait ces livres?* Головна героїня наголошує на важливості книг для становлення людини, скільки б людей не дізнались про всі ці дива, якби не було книг. Вона ставиться з особливою ніжністю до будь-яких частин книги, але особливо до обрізів книжок, вона їх пестить, торкається, як клавіш піаніно: *Je caressais les tranches des livres comme les touches d'un piano. J'aime la tranche des livres. Lorsqu'ils sont rangés dans les rayons, on les regarde avec la tête légèrement inclinée, comme si nous les respections avant même de les avoir ouverts.* Автор роману підкреслює особливу повагу, що виявляє читач, підсвідомо схиляючи голову перед книгою. Дійсно, вибираючи книгу, ознайомлюючись із її змістом, переглядаючи анотацію, пробігаючи очима перші сторінки, ми схиляємо голову, що є для багатьох культур жестом вираження пошани.

Попри це, за читачем залишається право не любити якусь книгу і не дочитувати її: – *Mais, Cloé, tu as tout à fait le droit de ne pas aimer un livre.... Pourquoi es-tu allée au bout de ce livre si tu ne l'aimais pas?*

Персоніфікація книги трапляється у багатьох контекстах. На книги переноситься така людська риса характеру, як хвастощі, зовсім нові книжки вихваляються своїми гарними червоними стрічками: *... fanfaronnent avec leur belle bande rouge.* У тексті роману книга виступає як активний суб'єкт, численними є фрагменти, у яких відбивається здатність книг діяти самостійно, при цьому вживаються предикати на позначення дій істоти – людини: *raconter, fanfaronner, savoir, attendre, sortir* тощо.

Персоніфікована книга, подібно до людини, має фізичні органи – *bras (Les livres ont des grands bras qui s'ouvrent avec les pages* – книжки уявляються створіннями з великими руками) й нефізичні, навіть якщо органи не названі, то їх наявність розуміється з контексту. Так, здатність

персоніфікованої книги говорити, представлена в тексті предикатами: *parler, raconter*, що вказує на наявність органів мовлення, а її здатність рухатись – предикатами *sortir, laisser la place*, що передбачає наявність ніг.

Олюдження книги спостерігається також у контексті, коли книзі приписуються розумові здібності, здатності, почуття, поведінка, властиві людині: *Les livres ne sont pas jaloux. Ils s'effacent pour laisser leur place à un nouvel amant et savent rester immobiles et patients durant des siècles avant d'être réhabilités par le bras d'un enfant tendu vers un rayonnement. Je trouve ce livre très intelligent car dans chacune des filles il me semble qu'il y a toutes les filles du monde.*

Народжені авторами, саме автор виношує книгу до того, як її народити: *Pour un auteur à qui il a fallu des années de gestation avant que naisse son livre, c'est souvent très déprimant*, після опублікування, книги більше їм вже не належать, вони належать своїм читачам, кожному окремо: *Dès le jour où il est publié, un livre n'appartient plus à son auteur mais à chacun de ses lecteurs.* В авторському уявленні книги зустрічаються очима з потенційними читачами, всиновлюються найрізнішими руками, що їх беруть на час читання: *Ils accueillent les yeux qui se posent sur eux. Les mains qui les prennent, trapues, calleuses ou soignées, douces, blanches ou brunes, ridées ou juvéniles, les adoptent le temps d'une lecture.*

Всиновлені книжки є дуже вдячними, вони віддають навзаєм те, що людина шукає, у чому має потребу, щоб зрозуміти цей світ і змогти жити у ньому: *Les livres attendent ces adoptions, ils savent être reconnaissants à celui qui les aime en lui donnant souvent ce qu'il cherche: de la tendresse et de l'émotion, du frisson et de l'exotisme, de l'intelligence et des pistes nouvelles pour comprendre ce monde et parvenir à y vivre.*

Персоніфікована книга стала для самої господині книжкової крамниці першим нічним товаришем, співрозмовником, для неї це були недорогі книжки невеликого формату (*des livres de poche*) із жовтуватими сторінками: *Des livres de poche aux pages jaunies ont été mes premiers compagnons de nuit.* З кожним із авторів вона засиджувалась допізна, до того моменту, як засинала пізно вночі в обіймах великих людей, їхніх творців: *Kessel, Giono, Mérimée, Malraux, Saint-Exupéry... j'ai veillé tard avec chacun d'eux avant de m'endormir blottie dans les bras de ces grands hommes.* В основі метонімії належності – заміщення назви предмета вказівкою на ім'я його творця. Дійсно, для хазяйки книжкової лавки книги тісно пов'язані з їхніми авторами, це не просто книжки стоять на полицях, за кожною ховається її автор: *Il y avait une énergie qui se dégageait des rayonnages ;*

puissante et paisible à la fois. Comme si chacun des auteurs était caché derrière son livre et me regardait nue. Оголеність читача перед книгою передає силу, вплив книги і водночас відкритість, вразливість людини, її готовність усе сприймати, переживати прочитане, відчувати емоції, пропускати його через себе.

Як людину, книгу можна розбудити, отже, книзі приписується такий стан людського організму, як «сон», разом із нею сплять її головні персонажі: *J'ai l'impression de réveiller les livres et tous ceux qui dorment dedans.*

Книги в уявленні автора виконують різні соціальні і професійні функції. Книга презентується як перевідник через кордони – *Le livre est un passe-frontière*, від словосполучення *passer la frontière*. Як посол, вона представляє «країну» читання: *Ce livre est le plus bel ambassadeur de la lecture que je connaisse. Une invitation à lire à tort et à travers, sans règle ni mesure, avec comme seule obligation le plaisir de lire.* Книга-посол запрошує читати без правил і міри, але з обов'язком відчувати задоволення від читання. Книга виступає посередником, який дозволяє зрозуміти іншого і самому бути зрозумілим, пізнаним, «оголеним» словами, прочитаними разом. *Le livre est alors le médiateur qui permet de comprendre l'autre et d'être soi-même mieux connu, déshabillé par des mots lus en commun.* Книга може виступати поводитирем, привести, наприклад, на зустріч із кимось: *Le livre de Kells nous mena donc sur cette île qui elle-même nous fit rencontrer Kathy Colly, ...* Книги можуть ставати свідками подій: *Les livres peuvent aussi être des témoins que l'on se passe.* Вони можуть створювати, ткати невидимі оку зв'язки між тими, хто їх читає: *C'est vrai que les livres tissent un lien invisible entre ceux qui les ont lus.*

Хазяйка книгарні підбирає книжки своїм відвідувачам, залучає їх до читання. Її список книжок нагадує японську доріжку, певний маршрут від книги до книги: *Durant les semaines suivantes, Cloé venait régulièrement me voir et je continuais de lui proposer un parcours initiatique de livre en livre, tel un chemin en pas japonais sur lesquels elle pourrait avancer sans risque de chuter.* Правило таких стежок, правильна підігнаність одного камінця до іншого, проміжки між якими мають бути не великими і не малими, щоб запобігти падінню, стежки самі підказують, на що звернути увагу, де зупинитись, а де, навпаки, прискорити крок. Так само укладений нею маршрут від книги до книги готує читача до наступного твору, виховує його, заставляє думати.

Книги проявляють велику активність щодо людей, вони шукають своїх читачів, але не завжди їх знаходять: *Cela génère une importante*

manutention car un bon tiers des livres ne font que passer sans trouver leurs lecteurs. Книжки відзначають періоди життя людини, молоді роки насамперед: *Je ne voulais pas décevoir la confiance de la jeune fille et je cherchais dans ma mémoire quel était le livre qui avait pu marquer mes jeunes années.*

Ідея об'єднання читачів тої самої книги, а також зв'язку між книгою і читачем просліджується у тексті роману. Читаючи ту саму книгу, люди переживають ті самі емоції. Про свого чоловіка Наталі, головна героїня, говорить, що він ніколи не був її товаришем у читанні, вони ніколи не читали одночасно ту саму книгу, не були об'єднані спільною емоцією, цього їй бракувало: *Nathan n'a jamais été un compagnon de lecture. Cela m'a parfois manqué, car il est fort le lien qui se crée entre deux lecteurs, réunis par l'émotion d'un même livre.*

Зв'язок між читачем і книгою є дуже інтимним, під час читання читач може заставити слова вібрувати, дозволити своїй фантазії розгулятися: *Comme il est intime le rapport entre un lecteur et un livre!* До поля концепту *livre* входять найменування *lecture, lecteur, mots, phrase*. Читач може зупинитися на слові, тягти речення, навіть заснути над книгою: *Le temps de sa lecture, chacun est totalement libre de faire vibrer les mots parcourus et de laisser son imagination vagabonder. Libre de s'arrêter sur un mot, de traîner sur une phrase, voire de s'y endormir.* Між книгою та читачем має проскочити іскра, яка виблискує саме від книги: *Des moments rares partagés qui se poursuivaient chaque jour, et dont souvent l'étincelle initiale provenait d'un livre.* Крім того, книги створюють зв'язки, що звільнюють: *Aujourd'hui je sais aussi que les livres créent des liens qui libèrent.*

Сполучуваність імені концепту *livre* з іменником *découverte*, дієсловом *découvrir* передають уявлення про книгу як про щось цінне, але зазвичай приховане, невідоме, таємне: *Le premier livre que j'ai découvert, c'est le livre de Rick Bass. La découverte de ce livre fut l'un de nos moments les plus marquants avec Nathan, ... Après avoir découvert le livre avec Nathan, nous avons décidé de nous rendre à Iona, l'île où avait débuté son écriture.* Ці відкриття впливають на читача, його життя.

Автор ототожнює книгу і читача, останній пропускає через себе прочитане і, говорячи про книгу, розповідає про себе: *Quand nous parlons d'un livre, ce n'est pas seulement de ce que nous avons lu que nous parlons mais de nous-même.*

В уяві автора книга пов'язується із запахом, звуком, кольором: *C'est un bon exercice que de chercher la couleur dominante d'un livre, son odeur, son bruit...;* разом вони складають чудові пари – книга і запах: *J'ai remarqué qu'il existe de très beaux couples composés d'un livre et d'une odeur.*

Книги аналогізуються до спецій, як приправи, додані до страв, надають їм нових смаків і ароматів, так книги змінюють наше життя, дозволяючи побачити, де кожен може знайти щастя, любов, мир тощо: *Les livres sont comme des épices, ils relèvent nos jours, non pas en nous renvoyant à notre condition ordinaire mais en nous permettant de souligner combien chacun peut trouver dans sa vie un espace où développer son désir de joie, d'amour, de paix, d'aventure.*

Нерідко концепт *livre* вербалізується у тексті роману за рахунок просторової метафори. Книги уявляються неясними просторами: *Les livres sont des espaces incertains.* У тканині роману книги нерідко представляються водним простором: метафора, що стосується водної стихії, представляє книгу як щось вічне, рухливе, безкрає, невіддане людині. Книги уявляються морями, слова книг – хвилями, народженими на іншому краю світу, які, добігаючи до читачів, або розбиваються об скали, або м'яко линуть піщаним пляжем: *Les mots des livres sont comme des vagues nées à l'autre bout du monde qui rejoignent nos vies en se fracassant sur nos falaises ou en glissant avec douceur sur une plage de sable fin. Ce n'est pas en refermant un livre qui nous dérange que nous faisons disparaître les falaises.* Таким є вплив книжок на людей, вони приєднуються до нашого життя, або впливаючи на нього, змінюючи його, або втішаючи нас.

Роман Пруста “*À la recherche du temps perdu*”, що має багатство, велич, глибину, представляється рікою. Як річка односпрямованим рухом переважно вперед, книга своєю течією несе, тягне за собою потаємні, заповітні людські думки. Порівняння книги з рікою, а слова або речення з острівком посеред цієї ріки, до якого можна пристати, біля якого можна зупинитись, перепочити, подумати, акцентує силу і велич книги. *À la recherche du temps perdu a cette richesse, cette amplitude, cette profondeur qui emporte dans ses flots toute la pensée humaine la plus intime. On peut s'arrêter sur un mot du livre, sur une phrase, comme sur une île au milieu du fleuve.* Цитати з книг аналогізуються до «піни» – легких фракцій, що відділяються від продукту, піднімаються на поверхню або осідають чи спадають. Так, цитати відділяються від тексту роману, а потім осідають у пам'яті чи спадають на пам'ять людини: *C'est à l'âge de Cloé que j'ai pris l'habitude d'avoir un petit carnet où je recueille cette écume des livres que sont les citations.* Хазяйка книжкової лавки порівнює цитати з книжок також із гербарієм ботаніка. Для найцікавіших думок, що трапляються під час читання, вона завела блокнот і записує до нього найцікавіше і найважливіше з прочитаного, як ботанік вносить до своєї колекції засушених рослин найкращі екземпляри з описами: *C'est un peu*

comme l'herbier d'un botaniste qui cueille au fil des sentiers ce qu'il trouve de plus beau ou qu'il n'avait encore jamais rencontré.

Уявлення про прозорість книг передається в наступних контекстах. Через книжки, що читає відвідувач, хазяйка книгарні сприймає його шукання: *Je percevais, au travers des livres qu'il lisait, où se situait sa quête.* Книга представляється склом без амальгами, саме через книги книготорговці можуть упізнати їм подібних: *Les livres sont la glace sans tain par laquelle ils peuvent découvrir leurs congénères. C'est particulièrement vrai dans une petite ville où l'on finit par connaître tout le monde. Je pense être capable de dessiner une carte émotionnelle très intime des habitants d'Uzès.* Наталі, яка живе у маленькому місті і знає всіх городян, вважає себе здатною змалювати дуже особистісну, потаємну емоційну карту всіх мешканців свого міста. У розумінні автора книгарня не є бізнесом, продажом книжок, але способом життя, підґрунтям для знайомства, спілкування з мешканцями маленького міста, дослідження їхніх психологічних портретів.

Назви творів, звичайно, знайомі продавчині книжок, говорять про їхній зміст, тому твори, вибрані покупцем, розкривають її риси характеру відвідувачів, їхні темперамент, вдачу або їхні потаємні прагнення: *En revoyant le titre des livres, je me suis dit que toutes les histoires choisies par Bastien étaient de magnifiques récits. Sa douce mélancolie ne ressemblait pas à ce chapelet de livres qui étaient délibérément positifs et ouverts sur le monde.*

Сама головна героїня, завзята читачка, у минулому вчителька, яка стала хазяйкою книгарні, продавчиною книжок, наголошує на величезному впливі книг на моральний, психічний стан людини; книги, на її думку, є ліками, сильнішими за дуже сильні антидепресанти: *Toute mon histoire, de lectrice comme de libraire, me permet d'attester que les livres soignent plus en profondeur que des antidépresseurs.* Саме книги можуть повернути бажання жити: *Ce sont eux qui peuvent réveiller le désir de vie;* вони, крім того, викликають внутрішні зміни у людині, що можуть привести до зовнішніх змін: *Ils produisent des déplacements intérieurs qui peuvent ensuite provoquer des mises en mouvement;* вони також можуть приголомшити, вразити людину, набуті спогади залишаються назавжди: *Ce livre m'a bouleversée car c'est en allant à l'abri des souvenirs heureux que la fille retrouve sa force. Ces souvenirs sont acquis à jamais.*

Могутність, сила деяких книг настільки велика, що завдяки їм заручник може вижити в надлюдських умовах: *Otage pendant trois ans au Liban, Jean-Paul Kauffmann témoignait qu'il devait sa survie à deux livres que lui avaient donnés ses géoliers: la Bible et Guerre et Paix de Tolstoï qu'il*

lira vingt-deux fois! Прикладом таких могутніх книг є *Біблія* та «*Війна і мир*» Льва Толстого.

Книги представляють захист, вони дають при-тулок людям, як і високі стіни міста (*grands murs*): ***Se mettre à l'abri des livres ou de grands murs...*** і відкривають ще більші горизонти: *Je pense que les livres ouvrent davantage d'horizons que les grands murs*. Книги мають цілий спектр якостей, силу і великий вплив на людину, вони, напри-клад, можуть знищувати тюремні решітки, як у прямому, так і у переносному смислі: ***Les livres peuvent faire disparaître les barreaux des prisons. Au sens propre comme au figuré.***

Висновки і перспективи. Аналіз ілюстратив-ного матеріалу дав змогу простежити мовне вті-лення текстового концепту *livre*, що є ключовим у тексті роману “*La libraire de la place aux Herbes*”. Зазначений концепт тісно пов’язаний із образом головного персонажу, хазяйки книгарні. Можна зробити висновок, що у просторі роману найчас-тотнішим засобом експлікації концепту є персо-

ніфікація, олюднена книга виступає в кількох основних ролях: супутника, посередника, посла, свідка. Зазначається активність і великий вплив книги на людину. Цей предмет матеріальної куль-тури наділяється величчю, великою силою і могут-ністю, представляється дуже цінним для людини. Оцінка *livre* у тексті роману завжди позитивна, про це свідчить сполучуваність із прикметниками ***un livre magnifique, reconnaissant, patient***, предика-тивні сполучення ***les livres soignent, peuvent réveiller le désir de vie, peuvent faire disparaître les barreaux des prisons*** тощо.

Концепт *livre* перетинається в тексті роману з концептами ***lecture, mot, phrase, citation***. Наступними етапами лінгвокогнітивної розвідки можуть стати виявлення і комплексне вивчення інших текстових концептів, що знайшли мовне втілення у художній картині світу письменника, а також дослідження узагальненого пізнаваль-ного концепту *livre* у французькій мовній кар-тині світу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Валгина Н.С. Теория текста. Москва : Логос, 2003. 173 с.
2. Кагановська О.М. Лінгвокогнітивний аспект утілення текстових концептів у французькій та українській художній прозі. *Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія № 9. Сучасні тенденції розвитку мов*. Випуск 2. Київ : НПУ імені М.П. Драгоманова. 2007. Вип. 2. С. 50–57. URL: <https://orcid.org/0000-0003-2112-8962>.
3. Маслова В.А. Поэт и культура: концептосфера Марины Цветаевой. Москва : Флинта : Наука, 2004. 256 с.
4. *Trésor de la Langue Française informatisé*. URL: <http://stella.atilf.fr/Dendien/scripts/tlfiv5/advanced.exe?8;s=367698525>.

ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

1. Kermel, E. de. *La libraire de la place aux Herbes. Dis moi ce que tu lis, je te dirai qui tu es*. Paris : Eyrolles, 2017. 216 p.

REFERENCES

1. Valhyna, N.S. (2003). Theory of text [Teoriya teksta]. Moscow: Lohos. [in Russian].
2. Kahanovska, O.M. (2007). Linguocognitive aspect of the embodiment of textual concepts in French and Ukrainian fiction [Linhvokohnityvnyi aspekt utilennia tekstovyykh kontseptiv u frantsuzkii ta ukrainiskii khudozhnii prozi]. Scientific Journal of National Pedagogical Dragomanov University [Naukovyi Chasopys of National Pedagogical Dragomanov University]. Series 9. Current Trends in Language Development [Suchasni tendentsii rozvytku mov]. No 2. Kyiv: Naukovyi Chasopys of National Pedagogical Dragomanov University. P. 50–57. Retrieved from: <https://orcid.org/0000-0003-2112-8962> [in Ukrainian].
3. Maslova, V.A. (2004). Poet and culture: sphere of concepts of Marina Tsvetaeva [Poet i kul'tura: kontseptosfera Maryny Tsvyetaeyovyi]. Moscow: Flinta: Nauka [in Russian].
4. *Trésor de la Langue Française informatisé*. Retrieved from: <http://stella.atilf.fr/Dendien/scripts/tlfiv5/advanced.exe?8;s=3476070750>.

SOURCES

1. E. de Kermel. (2017). *La libraire de la place aux Herbes. Dis moi ce que tu lis, je te dirai qui tu es*. Paris: Eyrolles.